

М. В. Плотнікова

ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”
м. Суми

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ПРАВОТВОРЧОЇ ФУНКЦІЇ

В юридичній літературі під правотворчістю НБУ розуміється форма його діяльності, пов'язана з офіційним вираженням та закріпленням норм права, які складають нормативно-правовий зміст джерел банківського права [4, С. 115]. Аналіз Закону “Про Національний банк України” дозволяє стверджувати, що шляхом реалізації правотворчої функції НБУ створюється та вдосконалюється внутрішньо узгоджена система норм, які регулюють відносини в банківській сфері. Значні повноваження Правління НБУ щодо видання нормативно-правових актів з питань регулювання діяльності банків, з одного боку, дають можливість оперативно реагувати на зміни економічних умов у державі. З іншого боку, велика кількість підзаконних актів та швидкість процедури їх зміни, на думку деяких дослідників, заважають стабільності правового регулювання відповідних відносин. На наш погляд, наявність в НБУ правотворчої функції НБУ дає можливість на нормативному рівні регулювати банківську діяльність і є надійною запорукою виконання ним своєї основної функції.

Відповідно до ч. 2 ст. 56 Закону України “Про Національний банк України” його нормативно-правові акти приймаються виключно у формі постанов Правління, якими затверджуються інструкції, положення, правила. Нормативно-правові акти НБУ видає з питань, віднесених до його повноважень, вони є обов'язковими для органів державної влади і органів місцевого самоврядування, банків, підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності, а також для фізичних осіб [7].

Отже, тільки Правління НБУ наділено виключною компетенцією видавати нормативно-правові акти НБУ. Порядок формування і загальні засади діяльності Правління НБУ як його органу управління визначаються в Законі України “Про Національний банк України”. У 2010 році з прийняттям Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Національного банку України” від 09.07.2010 р. № 2478 [6] дані положення зазнали деяких змін, що були покликані вдосконалити стану законодавчого регулювання нормотворчої функції НБУ. Так, якщо раніше в Законі “Про Національний банк України” не визначалося ані кількісного складу Правління, ані порядку прийняття ним рішень, то чинна редакція ст. 16 Закону про НБУ передбачає, що Правління складається з одинадцяти осіб: Голови НБУ, заступників голови НБУ та керів-

ників структурних підрозділів НБУ, що забезпечують виконання його основної функції. Порядок роботи Правління визначається його Регламентом, затвердженим самим Правлінням. Також визначається, що рішення Правління приймаються більшістю голосів, а кожен член Правління має один голос, причому засідання є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин від його складу (ст. 17) [7].

В новій редакції стаття 17 Закону про НБУ містить дві важливі норми, а саме: кількість голосів членів Правління НБУ, необхідних для прийняття рішення, та наявність 2/3 від складу Правління НБУ як умову його правомочності при прийнятті рішень. Однак, на нашу думку, недосконалим є положення ч. 2 ст. 17 щодо кількості необхідних голосів для прийняття рішення, аналіз якої дозволяє тлумачити його подвійно: 1) як просту більшість від складу Правління; 2) як просту більшість від присутніх на засіданні Правління за умови його правомочності. Саме тому вважаємо необхідним доповнити ч. 2 ст. 17 Закону “Про Національний банк України” необхідно словами: “від затвердженого складу Правління”.

Корисним для наукового аналізу порядку прийняття рішень Правлінням НБУ буде вивчення зарубіжного досвіду прийняття рішень керівними органами центральних банків. Зокрема, якщо проаналізувати законодавство Республіки Беларусь [1] та Російської Федерації [8], то слід зазначити, що до умов правомочності правління в цих країнах відноситься і обов’язкова присутність на ньому Голови або посадової особи, яка його заміняє. Тому, на наш погляд, в Україні на законодавчому рівні також повинні бути зазначені підстави та порядок виконання обов’язків Голови НБУ іншими особами. Цілком слушною є пропозиція Т. А. Латковської щодо закріплення на законодавчому рівні можливості підписання нормативно-правових актів НБУ першим заступником голови [4, С. 117].

Ще одним проблемним питанням прийняття рішень Правлінням НБУ, на наш погляд, є одноосібне призначення членів правління НБУ Головою НБУ, та неможливість впливати на цей процес Ради НБУ (за виключенням призначення заступників Голови НБУ). Д. О. Гетманцев до принципів системи НБУ включив і принцип колегіальності управління [2, С. 42]. Як відмічається в документі, розробленому робочою групою з питань підготовки Зеленої книги щодо підвищення ефективності регулювання та нагляду за фінансовим сектором в Україні такий принцип формування колегіальних органів суперечить принципу колегіальності [3, С. 17]. Тому редакція ст. 16 Закону про НБУ, яка діяла до внесення змін Законом від 09.07.2010 р. № 2478, в частині затвердження персонального складу Правління Радою НБУ, уявляється більш прийнятною, тому що дозволяла, на наш погляд, реалізувати також і принцип колегіальності прийняття рішень Правлінням.

Таким чином, на нашу думку, вдосконаленню правового регулювання реалізації правотворчої функції НБУ сприятиме деталізація в Законі про НБУ повноважень Правління щодо прийняття рішень, а саме: слід доповнити ч. 2 ст. 17 Закону “Про Національний банк України” необхідно словами: “від затвердженого складу Правління”, вказати конкретну кількість членів Правління необхідну для прийняття рішення та передбачити обов’язкову

присутність на ньому Голови НБУ або посадової особи, яка його заміняє, а також забезпечити реалізацію принципу колегіальності управління шляхом закріплення повноважень Ради НБУ впливати на склад Правління НБУ.

Список використаної літератури

1. Банковский кодекс Республики Беларусь от 25 октября 2000 г. № 441-3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nbrb.by/legislation/code.asp>.
2. Гетманцев Д. О. Банківське право України : [навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів] / Д. О. Гетманцев, Н. Г. Шукліна. – К. : Центр учбової літ., 2007. – 344 с.
3. Консультації щодо підвищення ефективності регулювання та нагляду за фінансовим сектором в Україні. Зелена книга [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Київ, 2010. – 28 с. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/Publications/others/zelena_kniga.pdf.
4. Латковська Т. А. Правотворчість у системі функцій Національного банку України / Т. А. Латковська // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 4. – С. 113–117.
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5–6 (09.02.2001). – Ст. 30.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Національного банку України : Закон України від 09 липня 2010 р. № 2478-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 49. – Ст. 570.
7. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238.
8. Федеральный Закон “О Центральном банке Российской Федерации (Банке России)” от 10 июля 2002 г. № 86-ФЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://duma.consultant.ru/doc.asp?ID=13087&PSC=1&PT=1&Page=17>.

О. О. Прасов

Запорізький окружний адміністративний суд

ПРАВО ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ОСОБИСТУ БЕЗПЕКУ ЯК СУБ'ЄКТИВНЕ ЮРИДИЧНЕ ПРАВО

Дослідження присвячене проблемі покращення здійснення особистих немайнових прав особами, засудженими до позбавлення волі. Її вирішення має велике теоретичне і практичне значення, зважаючи на те, що вона пов'язана з такими актуальними завданнями: з'ясування обсягів особистих немайнових прав осіб, засуджених до позбавлення волі, встановлення тенденцій їх можливого розвитку, удосконалення забезпечення здійснення цих прав.

Аналізуючи наукову літературу з цієї проблеми, слід відзначити цікаві праці Бандурки А. М., Геля А. П., Денисової Т. А., Джужі О. М., Прусса В. М., Степанюка А. Х., Чеботарьової Ю. А., Ягунова Д. В., Яковець І. С. Представляючи значущі результати, всім їм проте бракує висвітлення питання щодо права засуджених до позбавлення волі на особисту безпеку як суб'єктивного юридичного права. Звідси мета нашого дослідження – зняти зазначену прогалину.

У ч.1 ст.10 КВК України зазначено, що засуджені мають право на особисту безпеку.

Степанюк А. Х., Яковець І. С. відзначають, що у нормах статті 10 КВК України гарантується особиста безпека засудженого незалежно від того, від кого виходить загроза його безпеці (від засуджених, персоналу та інших) [4, с.47].